

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

O'ZBEKISTON ELEKTR ENERGETIKA SOHASINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Jamolov Jabborshoh Jahongir o'g'li

Buxoro muhandislik texnologiya institute, Buxoro, Uzbekiston

Annotatsiya. O'zbekiston iqtisodiyoti barqaror rivojlanishi uchun elektr energiyasi ta'minotida muhim rol o'ynaydi. Mamlakatda elektr energiyasiga bo'lgan talab o'sib bormoqda, bu esa elektr energetika sohasini zamonaviylashtirish va yangi energiya manbalarini rivojlantirishni talab qiladi.

Kirish. O'zbekiston elektr energetika sohasida bir qator muammolar mavjud:

- **Energiya resurslarining cheklanganligi:** Mamlakat asosan gaz va ko'mirga bog'liq bo'lib, ular qayta tiklanmaydigan resurslardir.
- **Energiya samaradorligining pastligi:** Energiya iste'moli ko'p tarmoqlarda samarador emas, bu esa resurslarni behuda sarflashga olib keladi.
- **Tarmoqlarning eskirganligi:** Elektr energiyasini ishlab chiqarish va uzatish infratuzilmasining ko'p qismi eskirgan bo'lib, bu esa yo'qotishlarni oshiradi va uzilishlarni keltirib chiqaradi.
- **Elektr energiyasi narxining pastligi:** Elektr energiyasi narxining pastligi energiya samaradorligini oshirishni rag'batlantirmaydi.

Elektr Energetika Sohasini Rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari

O'zbekiston elektr energetika sohasining kelajagini shakllantirish uchun quyidagi yo'nalishlar bo'yicha harakatlar amalga oshirilmoqda:

- **Qayta tiklanmaydigan energiya manbalaridan foydalanishni kamaytirish:**
 - Gaz va ko'mirni samarali foydalanish texnologiyalarini qo'llash.
 - Yangi, samarali ishlashga mo'ljallangan elektr stansiyalarini qurish.
- **Qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish:**
 - Quyosh, shamol, gidro va geotermal energiya manbalaridan samarali foydalanish.
 - Quyosh va shamol energiyasini ishlab chiqarish bo'yicha loyihalarni qo'llab-quvvatlash.
- **Elektr energiyasini uzatish va tarqatish tarmoqlarini modernizatsiya qilish:**
 - Eski tarmoqlarni yangilash va zamonaviylashtirish.
 - Yo'qotishlarni kamaytirish uchun yangi texnologiyalarni qo'llash.
 - 智能电网 (Smart Grid) texnologiyalarini joriy etish.
- **Energiya samaradorligini oshirish:**
 - Energiya tejoychi texnologiyalar va qurilmalarni qo'llash.
 - Energiya auditini o'tkazish va energiya tejoychi choralarni amalga oshirish.
 - Aholini energiya samaradorligi masalalari bo'yicha o'qitish.
- **Elektr energiyasi narxini optimallashtirish:**
 - Elektr energiyasi narxini bozor mexanizmlari orqali belgilash.
 - Energiya tejoychi texnologiyalarning qo'llanilishi uchun rag'batlarni yaratish.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

O'zbekiston Elektr Energetika Sohasining Rivojlanish Istiqbollari

O'zbekiston elektr energetika sohasining kelajagi quyidagi istiqbollarni o'z ichiga oladi:

- **Qayta tiklanadigan energiya manbalarining o'sish sur'ati:** Quyosh, shamol va gidroenergetikaning tez sur'atlarda rivojlanishi, mamlakatda qayta tiklanmaydigan resurslarga bog'liqlikni kamaytiradi.
- **Smart Grid texnologiyalari:** 智能电网 (Smart Grid) texnologiyalari elektr tarmoqlarining samaradorligini oshiradi, yo'qotishlarni kamaytiradi va elektr energiyasini boshqarishni takomillashtiradi.
- **Energiya saqlash tizimlari:** Akkumulyatorlar va boshqa energiya saqlash tizimlarining rivojlanishi qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni yanada samarali qiladi.
- **Elektr transportining rivojlanishi:** Elektr avtomobillar, avtobuslar va boshqa elektr transport vositalarining tarqalishi elektr energiyasiga bo'lgan talabni oshiradi, ammo shu bilan birga energiya samaradorligini yaxshilaydi.

Xalqaro Hamkorlik va Investitsiyalar

O'zbekiston elektr energetika sohasining rivojlanishini ta'minlash uchun xalqaro hamkorlik va investitsiyalar juda muhimdir.

- **Xorijiy investorlarni jalb qilish:** Zamonaviy elektr stansiyalarini qurish, energiya samaradorligini oshirish va qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish uchun xorijiy investorlarni jalb qilish.
- **Xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlik:** Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki va boshqa xalqaro moliyaviy institutlar bilan hamkorlikda loyihalarni moliyalashtirish.
- **Texnologiyani o'zlashtirish:** Xorijiy tajriba va texnologiyalarni o'zlashtirish, elektr energetika sohasida malakali mutaxassislarni tayyorlash.

Xulosa. O'zbekiston elektr energetika sohasi rivojlanishning katta istiqbolga ega. Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, energiya samaradorligini oshirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish mamlakat iqtisodiyoti barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi. Bu jarayon xalqaro hamkorlik va investitsiyalarni talab qiladi va O'zbekistonni elektr energiyasi ta'minoti bo'yicha mintaqadagi etakchi davlatlar qatoriga qo'shib qo'yishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "O'zbekiston Respublikasi Elektr Energetika Sohasini Rivojlantirishning 2020-2025 yillarga mo'ljallangan strategiyasi" (2020)
2. "O'zbekiston Respublikasi Elektr Energetika Sohasini Rivojlantirish Konsepsiyasi" (2017)
3. "O'zbekiston Respublikasi Energiya samaradorligini oshirish davlat dasturi" (2019)
4. "O'zbekiston Respublikasi qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish strategiyasi" (2021)